

**СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ
ПАТОЛОГІЧНА ФІЗІОЛОГІЯ
для здобувачів вищої освіти 2 курсу денної форми здобуття освіти 4,10 р.н.
освітньої програми Фармація
спеціальності Фармація, промислова фармація
галузі знань 22 Охорона здоров'я**

другого Магістерського рівня вищої освіти

ВИКЛАДАЧІ

**Кононенко
Надія
Миколаївна**

kononenkonn76@gmail.com

**Рибак
Вікторія
Анатоліївна**

viktoriarybak2@gmail.com

**Чікіткіна
Валентина
Василівна**

valentina.chikitkina@gmail.com

- 1. Назва закладу вищої освіти та підрозділу:** Національний фармацевтичний університет, кафедра нормальної та патологічної фізіології.
- 2. Адреса:** м. Харків, вул. Куликівська, 12, 3-й поверх, т. 057-706-30-66.
- 3. Веб-сайт:** <http://pat.nuph.edu.ua/>
- 4. Інформація про викладачів:**

Кононенко Надія Миколаївна

Доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри нормальної та патологічної фізіології Національного фармацевтичного університету. Досвід науково-педагогічної діяльності – 21 рік. Читає курс: «Патологічна фізіологія». Наукові інтереси: вивчення системи гемостазу в нормі, в

умовах патології та під впливом лікарських засобів; механізми хронізації, роль дифузної нейроендокринної системи в патогенезі виразкової хвороби та шляхи її фармакологічної корекції; патогенетичне обґрунтування створення та експериментальне дослідження нових оригінальних і комбінованих протидіабетичних, гастропротекторних засобів; механізми репродуктивних і сексуальних розладів у молодих чоловіків за умов андрогенодефіциту з коморбідною патологією; клітинні та молекулярні механізми розвитку і корекції патологічних станів.

Рибак Вікторія Анатоліївна

Доктор біологічних наук, професор кафедри нормальної та патологічної фізіології Національного фармацевтичного університету. Досвід наукової діяльності – 21 рік, досвід науково-педагогічної діяльності – 18 років. Читає курси: «Патологічна фізіологія», «Прикладні аспекти косметологічної анатомії, фізіології й патології». Наукові інтереси: фармакологічні дослідження лікарських засобів.

Чікіткіна Валентина Василівна

Кандидат біологічних наук, доцент кафедри нормальної та патологічної фізіології Національного фармацевтичного університету. Досвід наукової діяльності – 32 роки, досвід науково-педагогічної діяльності – 29 років. Читає курси: «Клінічна патогістологія», «Патологічна фізіологія», «Гігієна у фармації та екологія», «Загальна гігієна», «Патологічна фізіологія тварин». Наукові інтереси: фармакологічні дослідження лікарських засобів.

5. Консультації: відбуваються на кафедрі нормальної та патологічної фізіології відповідно графіку, онлайн відеоконференції в програмі Zoom.

6. Анотація освітньої компоненти: освітня компонента «Патологічна фізіологія» є обов'язковою дисципліною для другого (магістерського) рівня зі спеціальності «226 Фармація, промислова фармація» освітня програма «Фармація». Підсумковий контроль – семестровий екзамен. Патологічна фізіологія визначає загальні закономірності функціонування організму хворої людини, котрі виникають на рівні клітин, органів, систем і організму хворого в цілому та механізми виникнення, розвитку хвороби, її завершення та наслідків.

7. Мета викладання освітньої компоненти: метою викладання освітньої компоненти «Патологічна фізіологія» є формування у здобувачів вищої освіти глибоких теоретичних знань і практичних навичок для розуміння основних понять загальної нозології, ролі деструктивних (руйнівних) та захисно-компенсаторних явищ у розвитку хвороби, аналізу типових патологічних процесів та їх загальних закономірностей розвитку, оцінювання шкідливого впливу безсистемного і необґрунтованого застосування ліків, трактування основних засад етіологічної та патогенетичної профілактики і терапії хвороб.

8. Компетентності відповідно до освітньої програми:

Soft- skills / Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях, приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 4. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, вчитися і бути сучасно навченим.

ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 9. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 12. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК 14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Hard-skills / Фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

ФК 1. Здатність проводити санітарно-просвітницьку роботу серед населення з метою профілактики поширених захворювань, попередження небезпечних інфекційних, вірусних та паразитарних захворювань, а також з метою сприяння своєчасному виявленню та підтриманню прихильності до лікування цих захворювань згідно з їхніми медико-біологічними характеристиками та мікробіологічними особливостями.

ФК 4. Здатність забезпечувати раціональне застосування рецептурних та безрецептурних лікарських засобів та інших товарів аптечного асортименту згідно з фізико-хімічними, фармакологічними характеристиками, біохімічними, патофізіологічними особливостями конкретного захворювання та фармакотерапевтичними схемами його лікування.

9. Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 2. Застосовувати знання з загальних та фахових дисциплін у професійній діяльності.

ПРН 4. Демонструвати вміння самостійного пошуку, аналізу та синтезу інформації з різних джерел та використання цих результатів для рішення типових та складних спеціалізованих завдань професійної діяльності.

ПРН 12. Аналізувати інформацію, отриману в результаті наукових досліджень, узагальнювати, систематизувати й використовувати її у професійній діяльності.

ПРН 16. Визначати вплив факторів, що впливають на процеси всмоктування, розподілу, депонування, метаболізму та виведення лікарського засобу і обумовлені станом, особливостями організму людини та фізико-хімічними властивостями лікарських засобів.

10. Статус освітньої компоненти: Обов'язкова

11. Пререквізити освітньої компоненти: «Анатомія», «Гістологія», «Біологічна фізика», «Неорганічна хімія», «Органічна хімія», «Біологія», «Нормальна фізіологія».

12. Обсяг освітньої компоненти: 8 кредитів ECTS 240 годин: лекцій – 18 год, практичних занять – 104 год, самостійна робота – 118 год.

13. Організація навчання:

Формат викладання освітньої компоненти:

Зміст освітньої компоненти:

Змістовий модуль 1. Загальна нозологія

Тема 1. Предмет і завдання патологічної фізіології. Методи патофізіологічних досліджень.

Тема 2. Вчення про хворобу.

Тема 3. Роль спадковості і конституції в патології.

Тема 4. Патогенна дія факторів зовнішнього середовища.

Тема 5. Роль реактивності в патології. Порушення імунної реактивності. Алергія.

Тема 6. Роль вікових факторів в патології.

Змістовий модуль 2. Типові патологічні процеси

Тема 7. Пошкодження клітини.

Тема 8. Голодування.

Тема 9. Місцеві порушення кровообігу.

Тема 10. Запалення.

Тема 11. Гіпоксія.

Тема 12. Гарячка.

Тема 13. Порушення тканинного росту. Пухлини.

Змістовий модуль 3. Типові порушення обміну речовин

Тема 14. Порушення обміну вуглеводів. Цукровий діабет. Ускладнення.

Тема 15. Порушення обміну білків.

Тема 16. Порушення обміну жирів.

Тема 17. Порушення водно-сольового обміну.

Тема 18. Порушення кислотно-основної рівноваги.

Семестровий контроль модуля: «Загальна патофізіологія»

14. Види та форми контролю:

Види та форми контролю:

Контроль знань на кожному занятті: усне опитування, складання тестових завдань, вирішення ситуаційних задач (медичні ситуації).

Контроль змістових модулів: усне опитування, складання тестових завдань.

Семестровий екзамен: відповіді на теоретичні питання, складання тестових завдань, розв'язання ситуаційної задачі.

Форма семестрового контролю: семестровий залік, семестровий екзамен.

Умови допуску до контролю змістових модулів: наявність мінімальної кількості балів за теми (заняття) змістового модулю 1, за контроль змістового модулю 1 (для контролю змістового модулю 2).

Умови допуску до семестрового контролю: поточний рейтинг більше 60 балів, відсутність невідпрацьованих пропусків практичних занять, наявність мінімальної кількості балів за контролі змістових модулів, виконання всіх вимог, які передбачені робочою програмою освітньої компоненти.

15. Система оцінювання з освітньої компоненти:

Результати семестрового контролю у формі семестрового заліку оцінюються за 100-бальною, недиференційованою шкалою («зараховано», «незараховано») та за шкалою ECTS.

Бали з освітньої компоненти нараховуються за таким співвідношенням:

Види оцінювання	Максимальна кількість балів (% від кількості балів за модуль - для змістових модулів)
Модуль 1	
Змістовий модуль 1 1. Оцінювання тем 1-6: робота на заняттях (усне опитування, складання тестових завдань, виконання практичного завдання або вирішення ситуаційних задач). 2. Контроль змістового модуля 1: теоретичні питання та складання тестових завдань.	50 (50 %)
Змістовий модуль 2 1. Оцінювання тем 7-13: робота на заняттях (усне опитування, складання тестових завдань, виконання практичного завдання або вирішення ситуаційних задач). 2. Контроль змістового модуля 2: теоретичні питання та складання тестових завдань.	50 (50 %)
Змістовий модуль 3 1. Оцінювання тем 14-18: робота на заняттях (усне опитування, складання тестових завдань, виконання практичного завдання або вирішення ситуаційних задач). 2. Контроль змістового модуля 3: теоретичні питання та складання тестових завдань.	50 (50 %)
Семестровий контроль з модуля 1 ($\Sigma 3M1+3M2+3M3$)/1,5	100

Самостійна робота здобувачів вищої освіти оцінюється під час поточного контролю та під час контролю змістового модуля.

16. Політики освітньої компоненти:

Політика щодо академічної доброчесності. Ґрунтується на засадах академічної доброчесності, наведених в ПОЛ «Про заходи щодо запобігання випадків академічного плагіату у НФаУ». Списування при оцінюванні успішності здобувача вищої освіти під час контрольних заходів на практичних (семінарських, лабораторних) заняттях, контролю змістових модулів та семестрового екзамену заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування викладачем.

Політика щодо відвідування занять. Здобувач вищої освіти зобов'язаний відвідувати навчальні заняття (ПОЛ «Про організацію освітнього процесу НФаУ») згідно з розкладом (<https://nuph.edu.ua/rozklad.zanyat/>), дотримуватися етичних норм поведінки.

Політика щодо дедлайнів, відпрацювання, підвищення рейтингу, ліквідації академічної заборгованості. Відпрацювання пропущених занять здобувачем вищої освіти здійснюється відповідно до ПОЛ «Положення про відпрацювання студентами пропущених навчальних занять та порядок ліквідації академічної різниці в навчальних планах у НФаУ» згідно з встановленим на кафедрі графіком відпрацювань пропущених занять. Підвищення рейтингу та ліквідація академічної заборгованості з освітньої компоненти здійснюється здобувачами освіти відповідно до порядку, наведеного в ПОЛ «Про порядок оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у НФаУ». Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися усіх строків, визначених кафедрою для виконання видів письмових робіт з освітньої компоненти. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку – до 20% від максимальної кількості балів за даний вид роботи.

Політика щодо оскарження оцінки з освітньої компоненти (апеляцій). Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження (апеляцію) оцінки з освітньої компоненти, отриманої під час контрольних заходів. Апеляція здійснюється відповідно до ПОЛ «Положення про оскарження результатів семестрового контролю знань здобувачів вищої освіти у НФаУ».

17. Інформаційне та навчально-методичне забезпечення дисципліни:

Обов'язкова література	<ol style="list-style-type: none"> 1. Патологічна фізіологія. Лекції: навчальний посібник для здобувачів вищої освіти спеціальності «226 Фармація, промислова фармація» ОПП «Фармація», «Клінічна фармація», «Технології парфумернокосметичних засобів»; спеціальності «224 Технології медичної діагностики та лікування» ОПП «Лабораторна діагностика»; спеціальності «227 Фізична терапія, ерготерапія» ОПП «Фізична терапія» / Н. М. Кононенко, В. А. Рибак, В. В. Чікіткіна [та ін.]; за ред. Н. М. Кононенко. Х.: НФаУ, 2021. 460 с. 2. Патологічна фізіологія: для студентів вищого фармацевтичного навчального закладу та фармацевтичних факультетів вищих медичних навчальних закладів /М.С. Регада, А.І. Березнякова, Н.М. Кононенко [та ін.]. Видання друге, стереотипне. Львів. 2020. 490 с. 3. Навчально-методичний посібник з патологічної фізіології для підготовки до складання Єдиного державного кваліфікаційного іспиту: інтегрованого тестового іспиту «КРОК 1. Фармація» та іспиту з англійської мови професійного спрямування / Н. М. Кононенко, В. А. Рибак, С. І. МIRONЧЕНКО та ін.; під ред. Н. М. Кононенко. Вид. 3-е, доп. та доопрац. Х.: НФаУ, 2022. 264 с. 4. Патологічна фізіологія. Модуль 1: навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти спеціальності «226 Фармація, промислова фармація» ОПП «Фармація», «Клінічна фармація», «Технології парфумерно-косметичних засобів»; спеціальності «224 Технології медичної діагностики та лікування» ОПП «Лабораторна діагностика» / Н. М. Кононенко, В. В. Гнатюк, В. А. Рибак [та ін.]. Х.: НФаУ, 2021. 246 с. 5. Патологічна фізіологія. Модуль 2: навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти спеціальності «226 Фармація, промислова фармація» ОПП «Фармація», «Клінічна фармація», «Технології парфумерно-косметичних засобів»; спеціальності «224 Технології медичної діагностики та лікування» ОПП «Лабораторна діагностика» / Н. М. Кононенко,
-------------------------------	---

	<p>В. В. Гнатюк, В. А. Рибак. [та ін.] Х.: НФаУ, 2021. 142 с.</p> <p>6. Патологічна фізіологія. Модуль 1: навчально-методичний посібник для викладачів до практичних занять із здобувачами вищої освіти спеціальності «226 Фармація, промислова фармація» ОПП «Фармація», «Клінічна фармація», «Технології парфумерно-косметичних засобів»; спеціальності «224 Технології медичної діагностики та лікування» ОПП «Лабораторна діагностика» / Н. М. Кононенко, В. В. Гнатюк, В. А. Рибак [та ін.]. Х.: НФаУ, 2021. 273 с.</p> <p>7. Патологічна фізіологія. Модуль 2: навчально-методичний посібник для викладачів до практичних занять із здобувачами вищої освіти спеціальності «226 Фармація, промислова фармація» ОПП «Фармація», «Клінічна фармація», «Технології парфумерно-косметичних засобів»; спеціальності «224 Технології медичної діагностики та лікування» ОПП «Лабораторна діагностика» / Н. М. Кононенко, В. В. Гнатюк, В. А. Рибак [та ін.]. Х.: НФаУ, 2021. 158 с.</p> <p>8. Англо-український та українсько-англійський словник із фармацевтичної термінології "Крок 1. Фармація". 15500 термінів / уклад.: А.А. Котвіцька, А.І. Федосов, Т.В. Крутьких та ін. Харків, НФаУ, 2019. 248 с.</p>
Додаткова література для поглибленого вивчення освітньої компоненти	<p>1. Кумар В. Основи патології за Роббінсоном: переклад 10-го англ. вид.: у 2 т. Т.1 /Віней Кумар, Абул К. Аббас, Джон К. Астер.; наук. ред. перекладу проф. І. Сорокіна, С. Гичка, І. Давиденко. К.: ВСВ «Медицина», 2019. XII, 420 с.</p> <p>2. Кумар В. Основи патології за Роббінсоном: переклад 10-го англ. вид.: у 2 т. Т.2 /Віней Кумар, Абул К. Аббас, Джон К. Астер.; наук. ред. перекладу проф. І. Сорокіна, С. Гичка, І. Давиденко. К.: ВСВ «Медицина», 2020. XII, 532 с.</p> <p>3. Патофізіологія: підруч. для студ. вищ. мед. навч. закл. / Ю. В. Биць, Г. М. Бутенко [та ін.]; за ред.: М. Н. Зайка, Ю. В. Биця, М. В. Криштала. 6-е вид., перероб.і допов. Київ: Медицина, 2017. 737 с.</p> <p>4. Атаман О.В. Патофізіологія: підручник в 2 т. Т. 1. Загальна патологія: підручник для студ. вищ. мед. навч. заклад /О.В. Атаман. Вид. 3-тє. Вінниця, Нова книга, 2018. 584 с.</p> <p>5. Атаман О.В. Патофізіологія: підручник в 2 т. Т. 2. Патофізіологія органів і систем /О.В. Атаман. Вид. 2-ге, стер. Вінниця, Нова книга, 2017. 448 с.</p>
Актуальні електронні інформаційні ресурси (журнали, сайти тощо) для поглибленого вивчення освітньої компоненти	<p>1. Сайт кафедри патологічної фізіології: https://pat.nuph.edu.ua/</p> <p>2. Бібліотека НФаУ: e-mail https://lib.nuph.edu.ua/</p> <p>3. Сайт дистанційного навчання https://pharmel.kharkiv.edu/</p> <p>4. Журнал «Проблеми ендокринної патології» https://www.jppe.endocrinology.org.ua/index.php/1</p> <p>5. Журнал «Сучасна гастроентерологія» http://sgastro.com.ua/</p> <p>6. Журнал «Український кардіологічний журнал» http://journal.ukrcardio.org/</p> <p>7. Журнал «Український терапевтичний журнал» http://utj.com.ua/</p>
Система дистанційного навчання Moodle	https://pharmel.kharkiv.edu/moodle/course/view.php?id=49#section-0

18. Технічне й програмне забезпечення освітньої компоненти: комп'ютери для тестування, пристрій мультимедійний, екран.